

collages van een haperende mens

een verstorende tentoonstelling
een collage van schilderwerk, films en installatie

Arti et Amicitiae, Amsterdam
curator: katja vercouteren

katja vercouteren

katja.vercouteren@xs4all.nl
020 61216 55 / 06 41 89 14 00

GRAFISCH ONTWERP KATJA VERCOUTEREN

COLLAGES VAN EEN HAPERENDE MENS

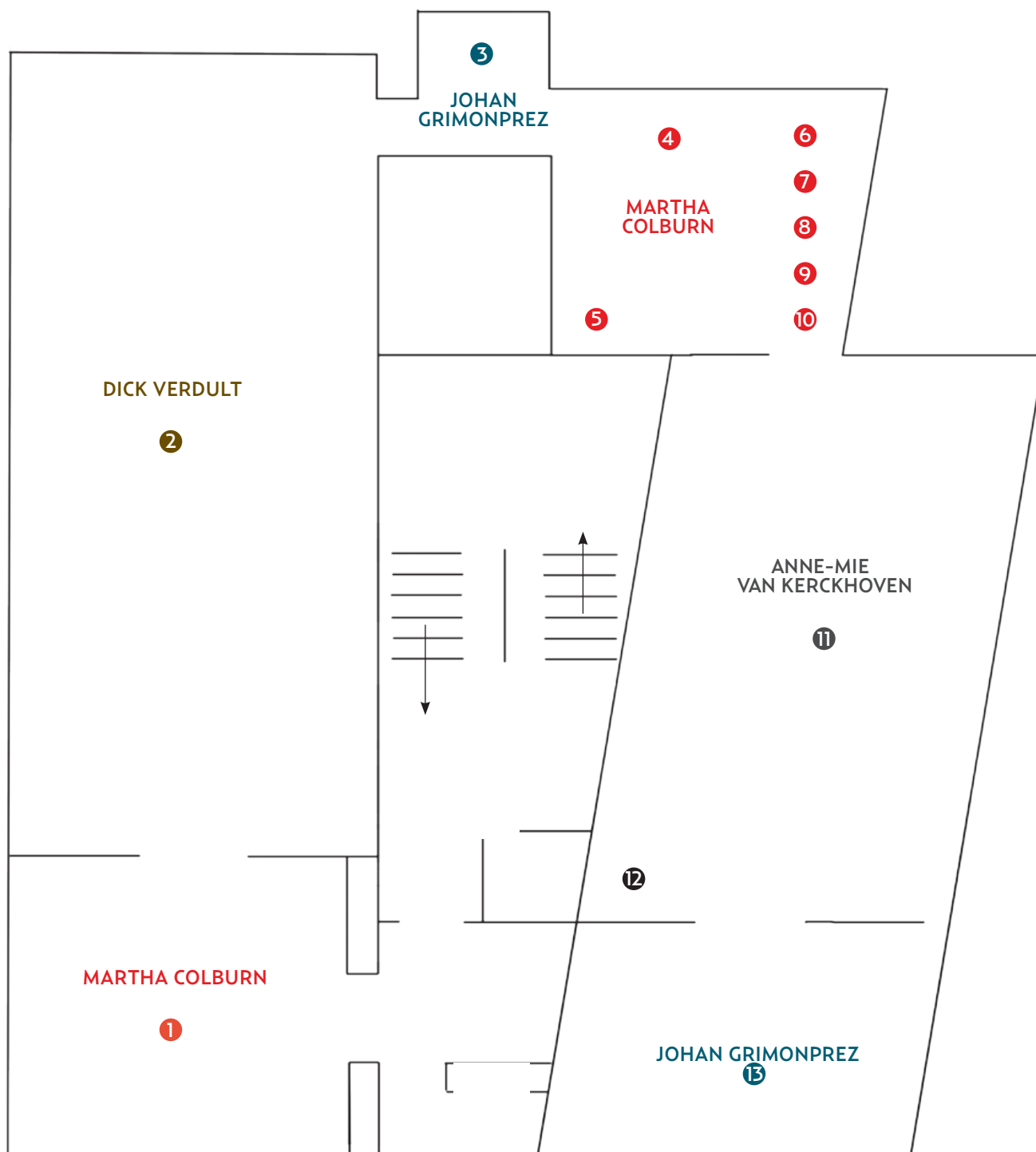
MARTHA COLBURN
ANNE-MIE VAN
KERCKHOVEN
DICK VERDULT
JOHAN GRIMONPREZ

2 FEB – 10 MAART 2013
ARTI ET AMICITIAE
OPENING 1 FEB 20 UUR
MET DICK EL DEMASIADO

ARTI ET AMICITIAE, ROKIN 112, AMSTERDAM. OPENINGSTIJDEN: DI T/M ZO 12-18 UUR

ZAPOMELIK

① MARTHA COLBURN
Puppets (1995-2010)

② DICK VERDULT Volière 02, film-,
licht- en geluidsinstallatie (2013)

③ JOHAN GRIMONPREZ
I May Have Lost Forever My
Umbrella (2011), 3 min.

MARTHA COLBURN

- ④ Triumph of the Wild I & II
(2008), 10 min.
- ⑤ Dolls VS Dictators (2010), 11 min.
- ⑥ My Secret Shame (1996), 2 min.
- ⑦ I'm Gonna (1996), 3 min.
- ⑧ Skelehellavision (2001), 8 min.
- ⑨ Spiders In Love: An Arachno-
gasmic Musical (2000), 2.30 min.
- ⑩ Destiny Manifesto (2006), 9 min.

⑪ ANNE-MIE VAN KERCKHOVEN

⑫ VIEWING ON DEMAND

JOHAN GRIMONPREZ
Lost Nation (1999)

MARTHA COLBURN
Waschdrang Mama (2006), 2 min.
Myth Labs (2008), 7.30 min
Secrets of Mexuality (2003), 5 min.

DICK VERDULT
Eeuwige jachtvelden (1984)
Encounters of the first kind (1990)
Angels and Angels (1981)
ANNE-MIE VAN KERCKHOVEN
Let's Try To Find Out What Goes On
In The Male Barracks (2007), 15 min.

⑬ JOHAN GRIMONPREZ
Dial H-I-S-T-O-R-Y (1997), 68 min.

COLLAGES VAN EEN HAPERENDE MENS

'Collages van een haperende mens' is een verstorende tentoonstelling geïnspireerd op de roman *Godverdomse dagen op een godverdomse bol* van Dimitri Verhulst uit 2008. Het boek is een humoristische beschrijving van de evolutie van de mensheid, voortdurend voorzien van kanttekeningen. De mensheid maakte in de loop van de geschiedenis geen gunstige ontwikkeling door. Elke stap vooruit brengt een nieuw probleem met zich mee.

De keerzijde van vooruitgang is ook het thema van de tentoonstelling. Vooruitgangdenken leidt vaak tot niets of, erger nog, tot onzinnige verbeteringen. De expositie toont werk over deze keerzijde, over mislukkingen, misstanden, machtsmisbruik en demagogie. De kunstenaars maken gebruik van citaten, al dan niet in de vorm van collages of *found footage*. Zo wordt de geschiedenis opgepakt, opgeknipt, opgeplakt en in een ander daglicht geplaatst, zodat nieuwe betekenissen ontstaan.

Het resultaat is een fragmentarische en niet gemakkelijk te duiden tentoonstelling waarvoor je de tijd moet nemen.

Curator: Katja Vercouteren

2 februari – 10 maart 2013

Arti et Amicitiae, Rokin 112, Amsterdam

Opening vrijdag 1 februari om 20.00 uur,
met een optreden van Dick El Demasiado

De tentoonstelling is mede mogelijk gemaakt door:

Amsterdams Fonds voor de Kunst, Zapomatik en Zark

Ode aan de versplintering van het leven

Collages van een haperende mens. T/m 10 maart in Arti, Rokin 112, Amsterdam. Di t/m zo 12-18u. Inl: www.arti.nl

●●●●○

In *Godverdomse dagen op een godverdomse bol*, het mirakelse mantra waarmee Dimitri Verhulst in 2009 de Libris Literatuurprijs won, volgen we de evolutionaire geschiedenis van de mens, liever gezegd: 'het'. 'Het' kruipt, krabt, copuleert, slobbert, vreet, martelt, doodt, brandmerkt en gooit uiteindelijk de bom aller bommen af, terwijl 'de bigbands de mambo spelen'. Heerlijk, die geboetseerde zinnen van Verhulst, die kolkende metaforen en geestige associaties. Heerlijk voor een beeldend kunstenaar of tentoonstellingsmaker om Verhulsts roman als inspiratie te gebruiken.

Dat is precies wat Katja Vercouteren (1968) doet. Vercouteren, zelf als kunstenaar opgeleid, heeft in Arti werk van vier door haar bewonderde collega's samengebracht. Martha Colburn, Johan Grimonprez, Dick Verdult en Anne-Mie van Kerckhoven laten in de bovenzalen zien welke schitterende spinsels zich in de krochten van de menselijke geest kunnen ophouden. Onderbuikgevoelens materialiseren zich in beeld, zoals in de fantastische collages van Colburn. Rationele vooruitgang kent altijd een keerzijde: die van misbruik, uitbuiting en vernietiging, maar ook van fantastisch gestamel, bovennatuurlijk geprevel en bijgevolg gefluister.

De Amerikaanse animatiefilmer en tekenaar Martha Colburn (1972) is samen met de Belgische filmmaker Johan Grimonprez (1962) de bekendste aanwezige. Grimonprez toont naast zijn meer dan een uur durende, grimmig swingende Documenta X-hit *Dial H-I-S-T-O-R-Y* (1997) recent werk. *I may have lost*

Anne-Mie van Kerckhoven: 'Determinism' (2011)

my umbrella forever (2011) is een vijf minuten durende mix van van het internet gesampled filmfragmenten. We zien sterk verpixelde en daardoor ongrijpbaar dromerige beelden van een hert zwemmend door water, de binnenkant van gebouwen in beweging tijdens de aardbeving in Japan in maart 2011 en nog veel meer. Een voice-over citeert uit Fernando Pessoa's *Boek der Rusteloosheid*. 'Als het hart kon nadenken, zou het stoppen met slaan.' Alles is fragment in Grimonprez' ode aan de schoonheid én de versplintering van het leven.

De Nederlandse filmmaker en musicus Dick Verdult (1954) is een grote ontdekking. Hij heeft de grote zaal van Arti omgetoverd tot een magisch totaaltheater van ijskasten, beeldbuizen, dozen, lampen en luie stoelen her en der, van waaraf je onverwacht opduikende filmfragmenten kunt bekijken. 'Het cliché verzieken door het te verrijken' noemt hij dat. *Volière 02* is als een middeleeuwse dodendans die is getransporteerd naar het heden. Verdults werk is apocalyptisch, maar zo vol van bijzondere vondsten dat je denkt: ja, dit leven heeft echt zin.

Lucette ter Borg

Tragikomisch worstelen

Martha Colburn

Het uitgangspunt van de tentoonstelling *Collages van een haperende mens in Arti et Amicitiae* is de roman *Godverdomse dagen op een godverdomse bol* (2008) van Dimitri Verhulst, waarin hij op humoristische wijze de geschiedenis van de mensheid uitzet. Het idee dat evolutie niet altijd vooruitgang betekent en dat historische ontwikkeling even zinnig als zinloos kan zijn ligt ten grondslag aan deze groepsexpositie die is samengesteld door kunstenaar en curator Katja Vercouteren.

Orde en waanzin, vroomheid en goddeloosheid, zin en onzin lopen door elkaar in de werken van Martha Colburn, Anne-Mie van Kerckhoven, Dick Verdult en Johan Grimonprez. Een heerlijk existentialistische tentoonstelling, waar je, zoals de bijgeleverde hand-out je alvast vertelt, het best ruim de tijd voor kan nemen.

Dick Verdult

De titel van de tentoonstelling begint vrij letterlijk in de eerste zaal met een wand vol absurde geknutselde personages van Martha Colburn. Het zijn de 'puppets' die zij gebruikt voor haar animaties, die verderop tentoongesteld zijn. De associatie met Jeroen Bosch kan niet uitblijven; mensfiguren met insectenpoten en duivelshoorns krioelen over de wand in een haast middeleeuwse constellatie van goed en kwaad. Maar misschien zijn in dit geval de rechtschapen figuren met opgeheven vinger en bijbel in de hand nog wel veel angstaanjagender.

Verderop gaan de puppets daadwerkelijk met elkaar in gevecht, onder meer in Colburns recente animatie *Dolls VS Dictators VS Deerhoof VS Evil* (2010). Het is een komisch schouwspel waarin de Kaddafi's, Mugabe's en Kim Jong Il's de strijd aanbinden met Barbie's en porseleinen poppen. Indrukwekkend zijn haar vroege films die op kleine schermpjes worden vertoond, zoals haar onnavolgbare, absurde 'aragnagasm musical' met pin-ups met tien benen die half ontbloot rondkruipen als spinnen (*Spiders in Love*, 2000).

Colburns overdadige esthetiek staat in schril contrast met het videowerk van Johan Grimonprez. Van deze Belgische filmmaker is naast de klassieker *Dial H-I-S-T-O-R-Y* (1997) zijn recente, zeer geslaagde video *I May Have Lost Forever My Umbrella* (2011) te zien. Net als bij de beroemde mediakritiek, die laat zien hoe de mens geregeerd wordt door grotere machten en de beeldvorming daaromheen, staat een ramp centraal. Grimonprez maakte een compilatie van korrelige, onscherpe opnames van de aardbeving en tsunami in Japan, die hij op internet vond. Bij beelden van instortende gebouwen, rinkelend serviesgoed en vluchtende dieren draagt een vrouwenstem existentialistische passages voor uit Fernando Pessoa's *The Book of Disquiet*.

Anne-Mie Van Kerckhoven

Ondanks de thematiek wordt de tentoonstelling nooit zwaarmoedig. Zo maakte Anne-Mie van Kerckhoven collages van modeknipsels en verving de gezichten met afbeeldingen van planeten. Haar combinaties van tijdschriftenschoonheid en het alomvattende universum maken het egocentrisme van de mens pijnlijk duidelijk. Dick Verdult, tot slot, laat de toeschouwer toetreden tot een andere wereld met zijn zaalvullende installatie. Er zijn tekeningen, flikkerende lampen, koelkasten, videoschermen, meubels, religieuze parafernalia, readymades.

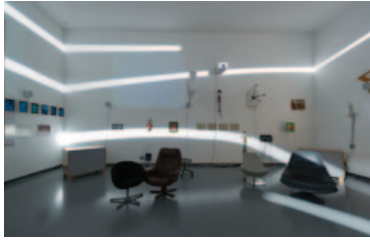
De videoprojecties springen steeds op andere plekken aan, waardoor Verdult je onbewust rondjes laat draaien door de ruimte en je steeds op een ander been zet. Opnames van godvrezende Latijns-Amerikaanse vrouwen, die net iets te vals hun vrome liederen ten gehore brengen, worden afgewisseld met carnaval vierende Hollanders. Er is haast geen grip te krijgen op het werk, en dat lijkt precies de bedoeling.

In *Arti et Amicitiae* tonen de kunstenaars de mens al schipperend tussen de irrelevantie en banaliteit van alledag en het streven naar betekenisgeving. Verdult heeft zijn installatie toepasselijk een volière genoemd. De toeschouwer heeft niet langer het overzicht, maar staat middenin de kooi als een siervogel, op zoek naar een uitweg.

Collages van een haperende mens

Arti et Amicitiae, Amsterdam

2 februari - 10 maart

DICK VERDULT

Dick Verdult gunt ons in zijn werk een glimp van de onvolmaaktheid van de mens. Op verschillende manieren laat hij de keerzijde zien van de werkelijkheid die wij voor de ware houden. Zijn werk is bedoeld om de kijker los te rukken van de cliché-ervaring van de werkelijkheid. Met Dick Verdult geven we ons over aan de chaos. Het is 'het cliché verzieken door het te verrijken', aldus Verdult.

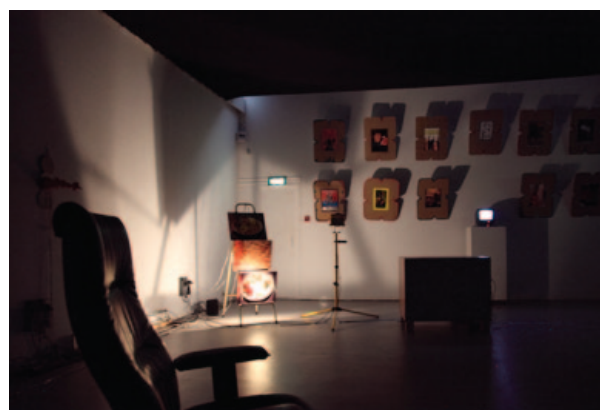
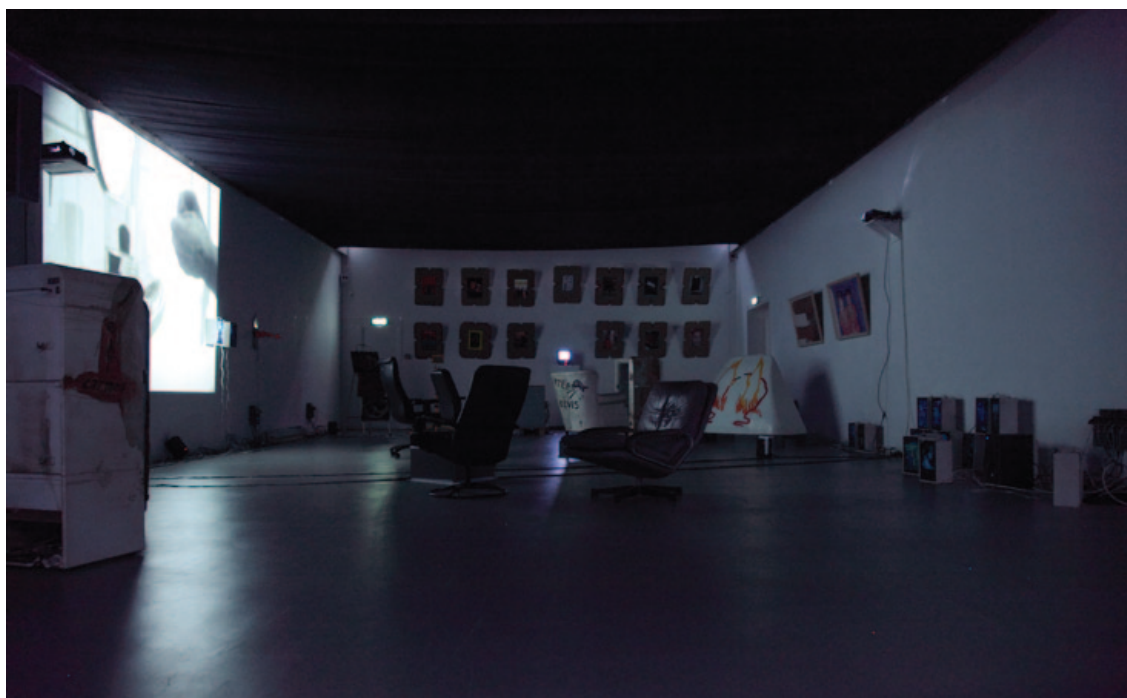
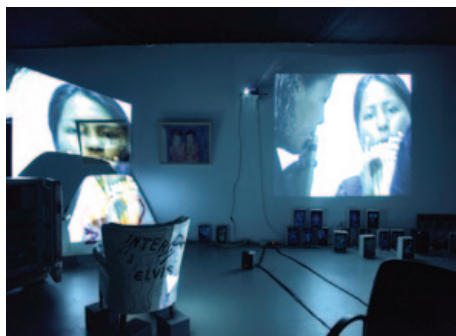
Door zich een groot deel van zijn leven in andere culturen te verplaatsen (culturen in de wereld, maar ook binnen de kunsten), heeft Verdult zich in een voortdurend veranderende context ontwikkeld. Je kunt Verdult zien als een moderne nazaat van anarchistische kunststromingen als Dada en Fluxus. Ook Dada wees regels en esthetische standaarden in kunst van de hand. En bij Fluxus versmolten maatschappij, kunst en muziek eveneens tot een geheel. In navolging van Marcel Duchamp ziet Verdult de kunstenaar als een oprechte amateur. 'Is een professionele kunstenaar niet even absurd als een professionele vader of een professioneel kind?'

In Arti zal Dick Verdult een installatie bouwen, *Volière 02*. Een volière is een simulacrum van natuurordening, mits de observator erbuiten staat. Wanneer deze de volière binnentreedt, 'bewogen door expertise of overmoed', verbreekt hij het overzicht waar hij zo aan gehecht is. *Volière 02* bestaat uit beeld, licht en geluid, geheel in de traditie van het bovenstaande... Of toch niet? Dick Verdult heeft ontsponen immers tot zijn vak gemaakt en minimaal dat zullen we in Arti aan den lijve ondervinden. 'Toeval maakt een hoop goed,' aldus Verdult.

Verdults alter ego Dick El Demasiado zal op 1 februari de tentoonstelling openen met een optreden. Vanaf 2000 is een 'verloren gewaande' Argentijnse muziekstijl door Dick El Demasiado nieuw leven ingeblazen. Deze *Cumbias lunáticas* en *Cumbias experimentales* vormen eigen varianten op de cumbia, een Colombiaanse muziek- en dansstijl die inmiddels heel populair is op de *urban* dansvloeren.

Na onder andere de grote tentoonstellingen van het afgelopen jaar in het Van Abbemuseum en deelname aan de Gwangju Biennale zal Dick Verdult dit jaar tweemaal in Amsterdam exposeren. Nadat we zijn installatie *Volière 02* in Arti hebben bewonderd, zal hij zijn *SMILEDOR* herbouwen in galerie Annet Gelink.

Volière 02
installatie overzicht

ANNE-MIE VAN KERCKHOVEN

Het multimediale oeuvre van Anne-Mie Van Kerckhoven bestaat uit tekeningen, schilderijen, collages, computeranimaties, magazines, muziek, performances en videoinstallaties. Thema's in haar werk zijn manipulatie, media en macht en het beeld van de vrouw. Van Kerckhoven combineert beeld met uiteenlopende teksten uit verschillende discoursen zoals filosofie, sociale en exacte wetenschap en politiek. Hiermee geeft ze een metafysische reflectie op lichaam, geest en het universum en toont ze inzicht in de mentale menselijke staat van zijn. Ze beziet de wereld vanuit een metapositie. Zelf schrijft ze: 'Ik kan mij niet meer vinden in de gemeenplaats dat elk artistiek probleem slechts één juiste oplossing heeft. In onze tijd van ontdebelling, het plooiën en tactiel maken van vraagstellingen (men kan tegenwoordig van vele problemen veelvuldige facetten simultaan bevatten, zonder hiërarchie) is dit gegeven actueel.'

Phillip Van den Bossche vergelijkt haar manier van denken met de collagetechniek die ze hanteert: 'De collagetechniek is een techniek om mentale denkprocessen visueel te sturen en tegelijkertijd verschillende richtingen open en zichtbaar te houden.' Met deze collagetechniek en deze interdisciplinaire manier van werken ontstaan nieuwe betekenissen.

Zelf zegt ze hierover: 'Ik probeer universele waarden over te brengen door uitdagende fragmenten uit tijdschriften bij elkaar te brengen en thema's te behandelen zoals opzettelijke vernieling van dat wat algemeen als goed ervaren wordt (perversie), gecommmercialiseerde erotiek, de nadruk op koopkracht en seks. De betekenissen die al werkende ontstaan, presenteer ik als zin- en constructief. Via oude rituele onderverdelingen plaats ik deze betekenissen in een universeel kader, zodat ze begrijpelijk en communiceerbaar worden. Ik maak dus een andere begrip-penset aan met informatie die we kennen. Vervolgens transcendeer ik die tot instrumenten die me een doorzicht geven in de werkelijkheid. Ze kunnen mij inzicht verschaffen in de reden van ons bestaan.'

Op de tentoonstelling is de recente serie *Divine Proportions* uit 2011 te zien. Die bestaat uit tien collages waarbij het hoofd van dames en heren uit een Berlijns tijdschrift vervangen is door planeten als Saturnus en Jupiter. Anne-Mie Van Kerckhoven bestempelt de werken als dualistisch en tragikomisch. 'Ze zijn doordrongen van de melancholie, die wij meesleuren van het moment waarop de mens enerzijds beseft dat de aarde niet het centrum van het heelal is, en anderzijds ervan overtuigd raakte dat de mens de maat moest zijn van alle dingen.' Naast deze serie zijn enkele werken te zien uit de serie *God en Geweld* (1995).

^ Divine Proportions (2011)
 < God en Geweld (1995)

MARTHA COLBURN

Beziel, experimenteel en met gevoel voor improvisatie beschildert Martha Colburn gevonden materiaal zoals krantenknipsels, om ze vervolgens te laten bewegen op film. Zo ontstaat een fascinerende combinatie van schilderkunst en film met vaak ook nog eens overweldigende onderwerpen.

In geanimeerde collages zijn dood, geweld, consumen-tisme en seks prominente thema's. In een interview met *Metropolis M* zegt ze over haar werk:

'Het overbrugt zienswijzen uit heden en verleden, gaat in op ideeën over verlies van geloof, een obsessie met spektakel, zelfdestructie, compulsief gedrag en geweld. Rem-mingen en angst zijn karakteristiek voor mijn werk, hoe ongeremd en onbevreesd het ook mag lijken.'

Een mix-up tussen Jeroen Bosch en Terry Gilliam is een typerende beschrijving die we veelvuldig tegenkomen. Zo ook bij Dirk Limburg in *NRC Handelsblad*: 'Ondanks de heftige boodschap blijven het animaties, dus ondanks het bloed, de moorden en de drugs houden ze iets ver-tederends. Wat vreemd is, want Colburn toont een over-weldigende neurotische wereld, alsof Jeroen Bosch door een hyperactieve Terry Gilliam is veranderd in een film à la Monty Python. Wild, wild, wild.' Kortom: 'Dark humor mixed up with dirt and sex and smoking – all the things people enjoy but are taboo. Things that delight my sense of humor,' aldus Martha Colburn.

Op de expositie onder andere twee prominente films: *Destiny Manifesto* (2006) en *Dolls VS Dictators VS Deer-hoof VS Evil* (2010). Over *Destiny Manifesto* zegt ze:

'Hierin worden beelden van schilderijen van de typische stadjes uit het Amerikaanse Wilde Westen vermengd met hedendaagse beelden van het Midden-Oostenconflict. Ik onderzoek de visuele en psychologische parallellen tussen diverse representaties uit deze periodes.'

Hiernaast kortere animatiefilms onder meer uit haar begintijd: *My Secret Shame* (1996), *I'm Gonna* (1996), *Persecution In Paradise* (1997), *Spiders In Love* (2000), *Groscher Lansangriff: Big Bug Attack* (2002).

Martha Colburn zal een wand volhangen met origineel col-lagemateriaal waarmee ze de animatiefilms maakt, haar zogenaamde 'puppets'.

puppets (1995-2010)

overzicht films

JOHAN GRIMONPREZ

De films van de Belgische filmmaker Johan Grimonprez vinden hun oorsprong in historische gebeurtenissen. Met *found footage*, waaronder archiefbeelden en homevideo's, maar ook met reclamefilms, journalistieke beelden en Hollywood-films creëert Grimonprez op een associatieve manier nieuwe verhalen. Zo ontstaat een collage die uit meerdere lagen bestaat, waarin realiteit en fictie door elkaar lopen en toch een onderliggende logica hebben. Zijn werk bevindt zich ergens op het snijvlak van documentaire en film.

Johan Grimonprez toont in zijn werk een door de media beheerste wereld, waarin entertainment, spektakel en mediastrategieën de boventoon voeren maar waarin wordt gesuggereerd dat we met de waarheid van doen hebben. De transparantie van de gebeurtenissen is ver te zoeken. Deze door de media beheerste realiteit kunnen we beschouwen als het hoofdthema van zijn werk. Door het gevonden materiaal opnieuw te rangschikken, legt Grimonprez op een overrompelende manier deze manipulaties bloot, vol metaforen, associaties en humor.

Een hoogtepunt binnen zijn oeuvre, *Dial H-I-S-T-O-R-Y* (1997), ging in première tijdens Documenta X (1997) in Kassel. Met dit werk verwierf de kunstenaar internationale bekendheid. Gebruikmakend van *found footage* vertelt de film het verhaal van vliegtuigkapingen en de rol die de media hierin speelden. Verborgene structuren worden ontrafeld en we krijgen zicht op de manipulatie en de provocatie van angst en paranoia door de media. Verijning van zijn werk in de tussentijd mondde onder andere uit in het poëtische *I May Have Lost Forever My Umbrella* (2011), een beeldmix van op de iPhone gefilmde shots van de aardbeving en de tsunami in Japan. Tegelijkertijd leest een vrouwelijke Portugese stem ons voor uit het boek *The Book Of Disquiet* van de Portugese schrijver Fernando Pessoa.

^
Dial H-I-S-T-O-R-Y (1997)

◀ I May Have Lost Forever My Umbrella (2011)